

діяльність суб'єктів господарювання і бухгалтерську діяльність, зокрема. Для цього на підприємствах пропонуємо формувати нормативно-правові та інформаційно-довідкові бази даних, міні-бібліотеки з професійної науково-методичної літератури та спеціалізованих періодичних видань.

Література

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. 2. Дяків О. П. Управління персоналом : навчально-методичний посібник / О.П. Дяків, В.М. Острроверхов. – 2-гу вид., переробл. і доповнено. – Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 288 с.*

Івасюк Т. М.,
студ. гр. ОП-41,
Національний університет “Львівська політехніка”.
Науковий керівник – Височан О. О.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу

ВИТРАТИ НА ЕКОЛОГІЧНУ ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ У СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ

Досягнення економічної загалом і фінансової, зокрема, ефективності діяльності є основними цілями для підприємств та організацій різних секторів економіки й форм власності. Водночас для оцінювання діяльності суб'єктів господарювання слід враховувати, крім економічних показників, екологічні аспекти їх функціонування. Орієнтованість суспільства на концепцію сталого розвитку та сучасні світові еко-тенденції підтверджують необхідність дослідження впливу діяльності підприємств на навколишнє природне середовище.

За умов змін у діловому середовищі організації, у яких немає багатостороннього підходу до розуміння й управління внутрішніми екологічними й соціальними процесами, розглядатимуть як ризиковані для інвестицій [1, с. 113].

Зважаючи на брак релевантної інформації щодо екологічної діяльності в інформаційному забезпеченні системи управління підприємств, стає проблемним визначити вплив суб'єкта господарювання на довкілля. Виникає необхідність створення підсистеми економіко-екологічного обліку для врахування впливу економічних факторів на екосистему і навпаки.

Одним із основних показників оцінки такого впливу є екологічні витрати, які О.В. Бичкова трактує як “зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів, або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу, спричинене використанням природного середовища, вилученням і

використанням природних ресурсів, внаслідок чого відбувається погіршення їхнього стану та виникає необхідність у його відшкодуванні” [2, с. 10].

Враховуючи актуальність тематики, у науковій літературі пропонуються конкретні механізми удосконалення облікового відображення таких витрат. Зокрема, І.В. Замула та М.М. Шигун [3, с. 338] пропонують розширити існуючу номенклатуру об’єктів бухгалтерського обліку за рахунок включення до неї екологічних витрат, а також природно-ресурсного потенціалу, генетично модифікованих організмів відходів виробництва, необоротних активів природоохоронного призначення, екологічних зобов’язань, екологічних доходів, екологічних господарських операцій та, екологічного ефекту.

Подальші дослідження продемонстрували наявність широкого спектру різновидів екологічних витрат, зокрема, у зв’язку із стрімким перетворенням органічного виробництва на один з найперспективніших видів аграрного бізнесу в Україні, Н.П. Сироїд [4] звертає увагу на пріоритетність дослідження витрат на екологічну якість продукції. Економіст зазначає на відсутності чіткого трактування поняття “екологічна якість продукції”, та пропонує ідентифікувати її як “сукупність властивостей продукції, виробництво якої передбачає дотримання стандартів та/або технічних умов, що не суперечить нормативно-правовим документам, які здатні задовольнити потреби споживачів і не мають негативного впливу на здоров’я споживачів та стан навколишнього середовища” [4, с. 6-7].

Основними завданнями бухгалтерського обліку екологічної якості продукції називаються: формування та надання повної, своєчасної та достовірної інформації про об’єкти обліку екологічної якості (генетично модифіковані організми, відходи виробництва, екологічні витрати) для ефективного управління екологічною діяльністю підприємства; забезпечення збереження природних ресурсів; забезпечення контролю за екологічними витратами підприємства; оцінка впливу екологічних чинників на фінансові результати підприємства [5, с. 113].

Чинна методика ведення обліку не в змозі задовільнити інформаційні потреби користувачів щодо екологічних витрат, зокрема витрат на екологічну якість продукції. Таким чином серед невирішених питань екологічного обліку на підприємстві гостро постає проблема виокремлення та відображення витрат на екологічну якість продукції у системі бухгалтерського обліку. Варто відмітити, що більшість науковців у своїх дослідженнях пропонують розробити методологічний інструментарій для практичного ведення обліку екологічної якості продукції на підприємствах. При цьому важливими питаннями є формування облікової політики суб’єкта господарювання із врахуванням екологічного аспекту діяльності, класифікація та групування витрат на екологічну якість продукції, формування складу статті “Витрати на

екологічну якість” у собівартості продукції, розробка методичних рекомендацій щодо обліку таких витрат, формування системи управління витратами на екологічну якість продукції шляхом розкриття інформації про них у фінансовій звітності, застосування показника ефективності екологічних витрат [5, с. 112].

У зв’язку з цим, синтетичний облік витрат на екологічну якість продукції повинен враховувати галузеві особливості та специфіку діяльності суб’єкта господарювання. В свою чергу, аналітичний облік витрат на екологічну якість продукції слід організувати з врахуванням їх класифікації з деталізацією кожного виду витрат, а також за кожним етапом здійснення підприємством господарської діяльності.

Коректно налагоджений бухгалтерський облік екологічної якості продукції забезпечить управління корисною інформацією, що дозволить сформулювати повноцінне інформаційне забезпечення природоохоронної діяльності, процесу управління екологічним потенціалом, надати достовірну інформацію зацікавленим користувачам щодо екологічної діяльності суб’єкта господарювання, а також підвищить екологічну конкурентоспроможність продукції та її виробників.

Вважаємо, що подальші дослідження повинні стосуватись питань ведення обліку витрат на екологічну якість продукції (їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до розробленої класифікації та попереднього групування; калькулювання собівартості екологічно якісної продукції з узгодженням показників у системі бухгалтерського обліку; відображення зазначених витрат у фінансовій і управлінській звітності).

Література

1. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с.
2. Бичкова О.В. Бухгалтерський облік і аудит в управлінні екологічною діяльністю вуглевидобувних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз і аудит” / О.В. Бичкова; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – Ж., 2015. – 21 с.
3. Замула І.В. Аналітична модель бухгалтерського обліку екологічної діяльності / І.В. Замула, М.М. Шигун // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2009. – № 647. – С. 337-343.
4. Сироїд Н.П. Бухгалтерський облік і контроль витрат на забезпечення екологічної якості продукції : автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 “Бухгалтерський облік, аналіз і аудит” / Н.П. Сироїд; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – Ж., 2019. – 21 с.
5. Сироїд Н.П. Проблемні питання бухгалтерського обліку

екологічної якості продукції та шляхи їх вирішення / Н.П. Сироїд // Сталый розвиток країни в рамках Європейської інтеграції: тези Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Житомир, 9 листопада 2017 р.). – Житомир: ЖДТУ, 2017. – С. 112-113.

Ковалик М.О.,
студ. гр. ОПАГ-21,
Національний університет «Львівська політехніка».
Науковий керівник – Микитюк Н.О.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ТА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ВИКОНАННЯ ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИХ РОБІТ

В умовах розвинених ринкових відносин значна увага приділяється поняттям дебіторської та кредиторської заборгованостей. Основною проблемою в даних умовах є несвоєчасне та неповне виконання суб'єктами своїх зобов'язань, тобто порушення домовленостей між сторонами, в першу чергу, щодо строків оплати та поставки товарів, робіт, послуг.

Об'єктом дослідження цих економічних категорій обрано систему бухгалтерського обліку на підприємствах, що виконують електромонтажні роботи. Цей вид діяльності включає в себе комплекс заходів щодо розробки проекту, організації, а також проведенню монтажу (встановлення) різноманітного електрообладнання у приміщеннях і на відкритому повітрі, в тому числі і електропроводки.

Організація обліку у даному випадку має деякі особливості, які обумовлені специфікою електромонтажних робіт, технологією їх діяльності і організаційною структурою виробничих ділянок.

Електромонтажні роботи – це вид діяльності, який підлягає обов'язковому ліцензуванню (розробка кошторисної документації до цього не відноситься). Ліцензія на проведення будівельних робіт видається підприємству на 5 років. У бухгалтерському обліку придбання цієї ліцензії буде відображатися як придбання нематеріальних активів (субрахунок 127 «Інші нематеріальні активи») [1].

Основним документом, що регулює взаємовідносин між замовником і підрядником на виконання підрядних робіт та здійснення між ними розрахунків є контракт підряду.

Облік розрахунків у підрядника за виконані електромонтажні роботи та здані будівельні об'єкти здійснюється на синтетичному рахунку 36 «Роз-